

VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

Apskričių valstybinėms mokesčių
inspekcijoms

2024-07-19 Nr. R-2629

INFORMACINIS PRANEŠIMAS DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO IR KITŲ TEISĖS AKTŲ PAKEITIMO

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM) informuoja, kad siekdamas įgyvendinti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“¹, 6 komponento „Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos“ reformą „Vienas langelis prievolėms valstybei sumokėti“ (toliau – Reforma), Seimas 2024 m. birželio 25 d. priėmė šių teisės aktų pakeitimo paketą:

1. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 1, 2, 14, 26, 86, 88, 93, 105, 106, 110 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIV-2805 (toliau – MAĮ pakeitimo įstatymas).

Paskelbimo Teisės aktų registre nuoroda:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/8c7b77e3338a11efb121d2fe3a0eff27>

Pagal MAĮ pakeitimo įstatymo 11 straipsnį MAĮ pakeitimo įstatymas įsigalioja keliais etapais, iš kurių VMI prie FM labiausiai aktualios yra šios datos:

- **2024 m. lapkričio 1 d.** – MAĮ pakeitimo įstatymo 5 ir 6 straipsniai, susiję su mokestinės nepriemokos perėmimo bei mokestinės ir nemokestinės nepriemokų sumokėjimo atidėjimo arba išdėstymo tvarkomis, kurias tvirtinti nustatyta centriniam mokesčių administratoriui (VMI prie FM);

- **2026 m. birželio 30 d.** – MAĮ pakeitimo įstatymas, išskyrus MAĮ pakeitimo įstatymo 5 ir 6 straipsnius ir MAĮ pakeitimo įstatymo 11 straipsnio 3, 4, 5 ir 7 dalis.

2. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 646, 650, 651 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 583¹ straipsniu įstatymą Nr. XIV-2806 (toliau – CPK pakeitimo įstatymas), kuriuo Civilinio proceso kodekso nuostatos suderinamos su Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) nuostatomis. Pagal CPK 5 straipsnio pakeitimo įstatymo 1 dalį šis įstatymas įsigalioja 2026 m. birželio 30 d.

Paskelbimo Teisės aktų registre nuoroda:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e4857673338a11efb121d2fe3a0eff27>

3. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 3, 6 straipsnių, XII skyriaus pakeitimo ir 7, 8 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymą Nr. XIV-2807 (toliau – BVK pakeitimo įstatymas), kuriuo Bausmių vykdymo kodekso (toliau – BVK) nuostatos suderinamos su MAĮ nuostatomis.

Pagal BVK pakeitimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalį šis įstatymas įsigalioja 2026 m. birželio 30 d.

Paskelbimo Teisės aktų registre nuoroda:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/a457c161338b11efb121d2fe3a0eff27>

¹ patvirtinto 2021 m. liepos 28 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimu dėl Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo.

Informaciją apie asmens duomenų tvarkymą galima rasti adresu www.vmi.lt skiltyje [Asmens duomenų sauga](#).

4. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 163, 307, 342 ir 352 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-2808 (toliau – BPK pakeitimo įstatymas), kuriuo Baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) nuostatos suderinamos su MAĮ nuostatomis. Pagal BPK pakeitimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalį šis įstatymas įsigalioja 2026 m. birželio 30 d.

Paskelbimo Teisės aktų registre nuoroda: <https://e-seimasx.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/1c65b402338c11efb121d2fe3a0eff27?jfwid=fcrghmwva>

5. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 672 ir 676 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-2809 (toliau – ANK pakeitimo įstatymas), kuriuo Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) nuostatos suderinamos su MAĮ nuostatomis. Pagal ANK pakeitimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalį šis įstatymas įsigalioja 2026 m. birželio 30 d.

Paskelbimo Teisės aktų registre nuoroda: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/58b54f12338c11efb121d2fe3a0eff27>

Pažymėtina, kad šiuo metu asmenims skirtų ekonominių piniginių sankcijų išieškojimą inicijuoja atitinkamus sprendimus priėmusi institucija, išieškojimą vykdo antstoliai, o valstybei vykdymo procese, vadovaudamasi CPK 638 straipsnio 2 dalimi, atstovauja Valstybinė mokesčių inspekcija (toliau – VMI). VMI iš dalies administruoja tik baudas už administracinius nusižengimus (atlieka jų apskaitą, įskaitymą, sumokėjimo išdėstymą, išieškojimo inicijavimą ir priežiūrą (išieškojimą vykdo antstoliai), kitos nemokestinės prievolės administruojamos skirtingų institucijų², visų nemokestinių nepriemokų išieškojimą tiek iš sąskaitų, tiek iš turto vykdo antstoliai.

Įgyvendinus Reformą, visos asmenų prievolės valstybei bus apskaitomos ir išieškomos kartu su kitomis šiuo metu VMI administruojamomis prievolėmis. Informacija apie asmenų prievoles iš teismų ir kitų valstybės institucijų VMI pasieks automatizuotai per integracines informacinių sistemų sąsajas. Optimizuojant ir skaitmenizuojant prievolių valstybei administravimo procesą bus atsisakyta popierinėmis priemonėmis atliekamų operacijų, o duomenys apie pinigines prievoles valstybei ir jų vykdymą bus kaupiami ir sisteminami vienoje vietoje – VMI.

Teisės aktų pakeitimų esmė:

1. MAĮ pakeitimo įstatymu:

1.1. Valstybinei mokesčių inspekcijai (toliau – VMI) suteikiama teisė administruoti šias mokamas į valstybės biudžetą nemokestines prievoles:

- 1) ekonominė pinigine sankcija;
- 2) teismo priteista suma;
- 3) procesinė bauda;
- 4) teismų Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse nustatytais atvejais paskirta bauda už nusikalstamą veiką.

Pagal MAĮ pakeitimo įstatymo 4 straipsnį, kuriuo keičiamas MAĮ 26 straipsnio 1 dalies 12 punktas, VMI pavedama atlikti nemokestinių prievolių administravimo funkcijas, t. y. vykdyti šių prievolių apskaitą, įskaitymą, sumokėjimo išdėstymą, priverstinio išieškojimo inicijavimą, vykdymą, priežiūrą ir sustabdymą, priverstinai išieškotų sumų paskirstymą ANK, CPK, BPK, BVK ir MAĮ nustatyta tvarka (MAĮ pakeitimo įstatymo 2 straipsnio 5 dalis, kuria MAĮ 2 straipsnis papildomas 29⁴ dalimi).

1.2. VMI suteikiama teisė išieškoti iš asmens sąskaitose esančių lėšų ir taikyti turto areštą.

² pvz., teismai, prokuratūros, Lietuvos policija, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas, Konkurencijos taryba, Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Duomenų apsaugos inspekcija, Maisto ir veterinarijos tarnyba, Valstybinė darbo inspekcija, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba, Valstybinė miškų tarnyba, Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Lošimų priežiūros tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir kt.

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės išvadas ir siekiant didinti skolų valstybei išieškojimo efektyvumą bei sumažinti administracinę bei finansinę našta tiek skolininkui, tiek valstybei, VMI suteikiama teisė atlikti baudų už administracinius nusižengimus, ekonominių piniginių sankcijų, baudų už nusikalstamas veikas, procesinių baudų, teismų priteistų sumų išieškojimo iš skolininkų sąskaitose esančių lėšų funkciją (šiuo metu tai atlieka tik antstoliai). Kartu suteikiama teisė VMI išieškant baudas už administracinius nusižengimus, ekonomines pinigines sankcijas, baudas už nusikalstamas veikas, procesines baudas, teismų priteistas sumas taikyti MAĮ 95 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatytą prievolės įvykdymo užtikrinimo priemonę – turto areštą.

1.3. Suvienodintas priverstinis išieškojimas iš asmens sąskaitose esančių lėšų ir turto.

Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, iš esmės suvienodintas mokestinių ir nemokestinių prievolių administravimo procesas, įskaitant priverstinį išieškojimą. MAĮ nustatyti bendri VMI vykdomo išieškojimo principai, VMI vykdomo išieškojimo iš sąskaitų ir išieškojimo perdavimo antstoliams sąlygos bei terminai. MAĮ pakeitimo įstatymas nustato bendrą taisyklę, kad pirmiausia VMI vykdo mokestinių ir nemokestinių nepriemokų išieškojimą iš skolininkų sąskaitų ne ilgiau kaip 180 dienų nuo teisės priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką atsiradimo dienos. Jeigu per šį terminą VMI nepavyksta išieškoti skolų, taikomas MAĮ 106 straipsnio 1 dalies 4-5 punktuose nurodytas išieškojimo būdas (šieškojimas iš turto) ir išieškojimas perduodamas antstoliams. Ši taisyklė nebus taikoma, jeigu asmuo neturi sąskaitų kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje arba antstolis jau vykdo išieškojimą iš šio asmens turto. Tokiu atveju VMI nevykdys išieškojimo iš sąskaitų, o išieškojimą iš šio asmens ne vėliau kaip per 45 dienas nuo teisės priverstinai išieškoti mokestinę ir/ar nemokestinę nepriemokas perduos antstoliui išieškoti iš asmens turto. Siekiant išvengti neperspektyvių antstolių vykdomųjų bylų sukeltos administracinės ir finansinės naštos, visais atvejais išieškojimas antstoliams bus perduodamas tik tuomet, jei asmuo turi turto ar pajamų, iš kurių gali būti vykdomas išieškojimas (išskyrus baudas už nusikalstamas veikas ir Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos skiriamas ekonomines pinigines sankcijas, kurios atsižvelgiant į jų specifiką, bus perduodamos išieškoti antstoliams, nevertinant išieškojimo perspektyvumo).

MAĮ pakeitimo įstatymas numato, kad detalią mokestinių ir nemokestinių nepriemokų išieškojimo perdavimo vykdyti antstoliui tvarką, asmens turto bei pajamų vertinimo kriterijus, kuriems esant mokesčių administratorius priima sprendimą išieškoti šias nepriemokas iš asmens turto, nepriemokų rūšis ir (arba) atvejus, kuriems esant nepriemokos bus perduodamos antstoliams anksčiau nustatytų terminų, nustato centrinis mokesčių administratorius, suderinęs su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (šis įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas bus priimtas iki 2026 m. birželio 29 d.).

1.4. Nustatyta priverstinio išieškojimo senatis kai kurioms nemokestinėms nepriemokoms.

Pagal šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą (MAĮ 107 straipsnio 1, 6 dalys ir ANK 672 straipsnis) 5 metų priverstinio išieškojimo senatis nustatyta administruojant mokesčines nepriemokas ir baudas už administracinius nusižengimus. Pasibaigus šiam terminui, mokesčių administratorius neturi teisės imtis jokių išieškojimo veiksmų, taip pat be mokesčių mokėtojo prašymo ar sutikimo įskaityti mokesčių mokėtojo turimos mokesčio permokos (skirtumo) nesumokėtai prievolei padengti. Suėjus priverstinio išieškojimo senaties terminui, prievolė pasibaigia, vadovaujantis MAĮ 93 straipsnio 1 dalies 8 punktu (prievolė nurašoma). Siekiant teisinio apibrėžtumo ir reguliavimo nuoseklumo bei administravimo procedūrų unifikavimo, MAĮ 107, 108 straipsniuose nustatytas priverstinio išieškojimo senaties institutas bus taikomas ir kitoms prievolėms, išskyrus baudas už nusikalstamas veikas (atsižvelgiant į baudžiamosios justicijos specifiką ir principus) bei Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos paskirtas ekonomines pinigines sankcijas.

Kartu pažymėtina, kad priverstinio išieškojimo senaties taikymas mokesčinei nepriemokai turi savo specifiką. Vadovaujantis MAĮ 107 straipsnio 5 dalyje nustatyta išlyga, MAĮ 106 straipsnyje nurodytais būdais pradėjus mokesčines nepriemokas priverstinio išieškojimo procedūras, jos užbaigiamos nepaisant to, kad jų vykdymo metu pasibaigia mokesčines nepriemokas priverstinio išieškojimo senaties terminas. Remiantis MAĮ 14 straipsnio 7 dalimi, ši išlyga netaikoma baudoms už administracinius nusižengimus. Pagal ANK 672 straipsnio 3 dalį nustatytas priverstinio išieškojimo terminas yra naikinamasis, t. y. suėjus priverstinio išieškojimo senaties terminui visos

išieškojimo procedūros nutraukiamos. Įsigaliojus MAĮ pakeitimo įstatymui, minėta MAĮ 107 straipsnio 5 dalies išlyga bus taikoma ir ekonominėms piniginiams sankcijoms (atsižvelgiant į ekonominių piniginių sankcijų paskirtį ir specifiką).

1.5. Numatyta skolas pripažinti beviltiškomis.

Siekiant skolų administravimo efektyvumo ir ekonomiškumo bei administravimo procedūrų unifیکavimo, MAĮ pakeitimo įstatymas numato galimybę ir kitas nemokestines prievoles valstybei, išskyrus baudas už nusikalstamas veikas (atsižvelgiant į baudžiamosios justicijos specifiką ir principus), pripažinti beviltiškomis (*mutatis mutandis* taikant MAĮ 113 straipsnio 2 dalį), jeigu vykdančios priverstinį išieškojimą, nerandama asmens turto ir (ar) lėšų, iš kurių gali būti priverstinai išieškotos šios skolos, kai antstolis mokesčių administratoriui grąžina mokesčių administratoriaus sprendimą dėl priverstinio baudos išieškojimo su žyma, kad išieškojimas negalimas.

1.6. Numatytas prievolių pasibaigimas.

Pagal galiojančias MAĮ nuostatas (MAĮ 93 straipsnis) numatyti mokestinės prievolės pasibaigimo pagrindai (pvz., įvykdoma mokestinė prievolė, fizinis asmuo mirė ir nėra galimybės padengti mokestinės nepriemokos iš mirusio asmens palikimo ir kt.). Atsižvelgiant į kai kurių nemokestinių prievolių specifiką ir siekiant teisinio reguliavimo aiškumo ir nuoseklumo, papildytas MAĮ 93 straipsnis. Kadangi atsakomybė tam tikrais atvejais gali būti taikoma pažeidimą padariusio ūkio subjekto teisių ir ūkinės veiklos perėmėjams³, pavyzdžiui, dėl ekonominės piniginių sankcijos, MAĮ 93 straipsnio 1 dalies 11 punkte numatyta, kad ši prievolė pasibaigia, kai fizinis asmuo, kuriam paskirta ekonominė piniginių sankcija, mirė, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, kai nepriemoka gali būti išieškoma iš mirusio asmens teisių ir ūkinės veiklos perėmėjų. Dėl baudos už administracinius nusižengimus, baudos už nusikalstamas veikas papildomai numatyta, kad prievolė pasibaigia, kai bauda ar jos dalis pakeičiama kita nuobauda ar bausme, vadovaujantis ANK 676 straipsniu arba Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 47 straipsniu, ir asmuo įvykdo pakeistą nuobaudą ar bausmę.

1.7. Atlikti mokestinės nepriemokos sumokėjimo terminų atidėjimo ir išdėstymo, mokestinės nepriemokos perėmimo pakeitimai.

Siekiant teisinio reglamentavimo aiškumo, MAĮ pakeitimo įstatyme aiškiai nustatyti maksimalūs mokestinės nepriemokos sumokėjimo termino atidėjimo ir išdėstymo terminai, t. y., kad VMI mokestinės nepriemokos sumokėjimo terminą gali atidėti iki vienerių metų ir (arba) išdėstyti ne daugiau kaip 5 metams. Įsigaliojus šiems MAĮ pakeitimams (2024 m. lapkričio 1 d.), mokestinės nepriemokos sumokėjimas atidedamas / išdėstomas bei baudų už administracinius nusižengimus mokėjimas išdėstomas mokesčių administratoriaus sprendimu, kuris priimamas laikantis Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių. Mokesčių administratorius kiekvienu konkrečiu atveju apskaičiuos nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos dydį ir teiks duomenis Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registruvi pagalbai rezervuoti, taip pat imsis priemonių, jog priėmus sprendimą, nebūtų pažeistos nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos sumų leistinos ribos.

Siekiant atsisakyti perteklinio reikalavimo, jog mokestinės nepriemokos ir baudos už administracinius nusižengimus sumokėjimo termino atidėjimo ir išdėstymo bei mokestinės nepriemokos perėmimo tvarkas nustato finansų ministras, tai pavesta centriniam mokesčių administratoriui. Pagal galiojantį reglamentavimą tiek MAĮ 88 straipsnyje numatyto mokestinės nepriemokos ir baudos už administracinius nusižengimus sumokėjimo termino atidėjimo ir išdėstymo tvarką, tiek MAĮ 86 straipsnyje numatyto mokestinės nepriemokos perėmimo tvarką nustato finansų ministras – Lietuvos Respublikos finansų ministro 1998 m. lapkričio 17 d. įsakymu Nr. 268 „Dėl Mokestinės nepriemokos ar baudos už administracinį nusižengimą mokėjimo atidėjimo arba išdėstymo taisyklių patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. 51 „Dėl Mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos perėmimo taisyklių patvirtinimo“. Atsižvelgiant į tai, kad šie finansų ministro įsakymai iš esmės reglamentuoja centrinio mokesčių administratoriaus kompetencijai priskirtas administravimo procedūras (mokesčių mokėtojų finansinės būklės ir galimybių sumokėti mokestinę nepriemoką vertinimą, prašymų ir dokumentų pateikimą, sutarčių sudarymą ir pan.), siekiant didesnio teisėkūros

³ Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 35 straipsnio 7 dalis.

efektyvumo ir laikantis subsidarumo principo, MAĮ 86, 88 straipsniuose nurodytas mokestinės nepriemokos sumokėjimo termino atidėjimo ir išdėstymo, taip pat mokestinės nepriemokos perėmimo tvarkas pavesta nustatyti centriniam mokesčių administratoriui.

2. Kodeksų pakeitimai.

2.1. CPK pakeitimo įstatymas. CPK nuostatos suderinamos su MAĮ nuostatomis, įtvirtinama VMI teisė MAĮ nustatyta tvarka priverstinai išieškoti pagal vykdomuosius dokumentus į valstybės biudžetą išieškomas sumas (CPK pakeitimo įstatymo 1 straipsnis, kuriuo CPK papildomas 583¹ straipsniu).

2.2. BVK pakeitimo įstatymas. BVK nuostatos suderinamos su MAĮ nuostatomis, įtvirtinama VMI teisė MAĮ nustatyta tvarka priverstinai išieškoti baudas (BVK pakeitimo įstatymo 2 straipsnis, kuriuo keičiamas BVK 6 straipsnis).

2.3. BPK pakeitimo įstatymas. BPK nuostatos suderinamos su MAĮ nuostatomis, nustatoma, kad įsiteisėję nutartis ar nutarimas skirti baudą pateikiama VMI, įtvirtinama VMI teisė priverstinai MAĮ nustatyta tvarka išieškoti baudas (BPK pakeitimo įstatymo 1 straipsnis, kuriuo keičiamas BPK 163 straipsnis).

2.4. ANK pakeitimo įstatymas. ANK nuostatos suderinamos su MAĮ nuostatomis, įtvirtinama VMI teisė MAĮ nustatyta tvarka priverstinai išieškoti pagal ANK paskirtas baudas (ANK pakeitimo įstatymo 2 straipsnis, kuriuo keičiamas ANK 676 straipsnis).

Teisės departamento vyresnioji patarėja

Alina Gaudutytė